

МЕТОДОЛОГІЯ GAP-АНАЛІЗУ

GAP-аналіз (аналіз правових прогалів) є фундаментальним інструментом у процесі адаптації законодавства. Його мета — не просто порівняти тексти, а виявити змістовні, процедурні та інституційні розбіжності між національним правом та *acquis communautaire*.

Нижче наведено детальну методологію проведення GAP-аналізу, адаптовану для аналітичного дослідження.

1. Підготовчий етап: визначення референтної рамки

Перш ніж порівнювати, необхідно чітко окреслити межі дослідження:

- **Ідентифікація актів ЄС:** Визначення всіх релевантних Директив та Регламентів. Особлива увага приділяється актам, на які посилаються основні документи (наприклад, посилання на Таксономію в Регламенті SFDR).
- **Аналіз актуальності:** Перевірка актів ЄС на предмет останніх змін (*amendments*). У ЄС право динамічне, тому аналіз застарілої редакції втрачає сенс.
- **Збір національної бази:** Пошук усіх чинних законів, постанов КМУ та нормативних актів регуляторів (НБУ, НКЦПФР), що регулюють аналогічні правовідносини.

2. Етап секторного мапування (Legal Mapping)

На цьому етапі створюється "карта" правового поля. Якщо акт ЄС складний, його потрібно розбити на окремі нормативні блоки.

- **Об'єктний аналіз:** Хто підпадає під дію (наприклад, лише інвестиційні фірми чи всі фінансові посередники)?
- **Предметний аналіз:** Які саме послуги чи інструменти регулюються?

3. Процедура порівняльного аналізу (Core Methodology)

Це безпосереднє заповнення **Таблиці відповідності (Table of Concordance)**. Аналіз проводиться за трьома рівнями:

А. Повнота імплементації (Completeness)

Чи перенесені всі обов'язкові положення акта ЄС у національне право?

- *Gap*: Відсутність термінів, певних обов'язків або цілих розділів (наприклад, у законі є вимоги до капіталу, але немає вимог до розкриття ESG-інформації).

Б. Термінологічна відповідність (Terminology)

Чи збігаються дефініції? У фінансовому праві це критично.

- *Gap*: Використання терміна "цінні папери" там, де Директива використовує ширший термін "фінансові інструменти". Це створює "сіру зону", де частина ринку залишається без нагляду.

В. Сутнісна відповідність (Substantive Compliance)

Найскладніший рівень. Чи досягається мета, закладена в акті ЄС?

- *Gap*: Норма формально є, але вона не працює через відсутність процедур її реалізації.

4. Класифікація виявлених прогалин

За результатами аналізу кожна норма отримує статус:

- 1) **Full Compliance (Повна відповідність)**: Норма імplementована дослівно або за змістом.
- 2) **Partial Compliance (Часткова відповідність)**: Основна ідея впроваджена, але бракує деталей, технічних стандартів або охоплення суб'єктів.
- 3) **Non-compliance (Невідповідність)**: Норма відсутня або прямо суперечить праву ЄС.
- 4) **Incompatibility (Несумісність)**: Існуючі національні норми блокують впровадження європейських правил.

5. Формат Таблиці відповідності

Загальний формат Таблиці відповідності має такий вигляд.

НАЗВА ЗАКОНОДАВЧОГО АКТУ ЄС

Частина, розділ (глава, секція) акту ЄС			Законодавство України: F – повністю відповідає; P – частково відповідає; N – не відповідає або відсутня; I – несумісна			
1	2	3	4	5	6	7
Стаття	Норма (параграф, підпараграф)	Вид норми	Законодавство України (закон, підзаконний акт, проект закону)	Норма (стаття, частина, пункт)	Висновок щодо відповідності (F,P,N,I)	Рекомендації

Рекомендації на підставі GAP-аналізу є основою для приведення у відповідність законодавства України до *acquis* ЄС.

За формою закріплення бажаної поведінки суб'єктів норми права поділяються на імперативні, диспозитивні, рекомендаційні та заохочувальні.

Імперативні – які приписуються чітко визначені дії, однозначно закріплюють вичерпний перелік прав і обов'язків суб'єктів і не допускають ніяких відхилень від них;

Диспозитивні – які встановлюють певні права та обов'язки суб'єктів, але за згодою суб'єктів допускають їх доповнення або зміну;

Рекомендаційні – що встановлюють варіанти бажаної, але не обов'язкової поведінки;

Заохочувальні – які встановлюють засоби заохочення за здійснення бажаних або корисних діянь.

Залежно від характеру норми *acquis* ЄС формулюється й норма законодавства України.

GAP-аналіз не застосовується до:

- розпорядчих норм, якими надаються доручення на виконання певних дій;
- відсилочних норм на інші законодавчі акти;
- норм, які вносять зміни до інших законодавчих актів ЄС;
- норм, які стосуються європейських наглядових органів.

6. Інституційний та інфраструктурний GAP-аналіз

До деяких актів ЄС важливо проаналізувати не лише тексти, а й спроможність системи та виявити можливий регуляторний та інфраструктурний розрив.

- **Регуляторний розрив:** Чи має регулятор повноваження здійснювати нагляд, передбачений актом ЄС (наприклад, право проводити виїзні перевірки без попередження)?
- **Інфраструктурний розрив:** Чи існують в Україні бази даних, реєстри або технічні платформи для звітності, що вимагаються Регламентами ЄС?

7. Формування висновків (Impact Assessment)

Результатом GAP-аналізу є не просто список відмінностей, а оцінка їх впливу:

- **Юридичний вплив:** Які зміни до яких нормативно-правових актів потрібно внести.
- **Економічний вплив:** Як заповнення прогалин вплине на ринок (чи не призведе це до надмірного регуляторного навантаження — *gold-plating*).